

Profil věřícího římskokatolické církve

Úvod

Římskokatolická církev je nejzastoupenější církví v České republice a její kořeny na našem území sahají velmi hluboko. V každé malé vsi najdeme kostel, od cest a polí na nás shlíží Kristus na křížku a při toulkách krajinou není problém narazit na kapličku či boží muka. I přes fakt, že Česká republika bývá uváděna jako jedna z nejvíce ateistických zemí, z předchozích vět jasně vyplývá, že tradice římskokatolické církve zde přetrvala do dnešních dnů, i když Český národ již není zdaleka tak věřící, jako tomu bylo v dobách ještě relativně nedávno minulých. Můžeme také poukázat na skutečnost, že i přestože jsou Češi povětšinou „národ ateistů“, slaví velmi významné křesťanské svátky, jimiž jsou Velikonoce, Vánoce a dušičky, čímž, někdy možná i nevědomky, udržují tyto křesťanské tradice živé. Ne všichni příznivci římskokatolické církve víru praktikují stejným způsobem a právě z tohoto důvodu jsme si vybrali naše respondenty a snažili se zjistit, jak víru praktikují právě oni.

Cíl práce

Cílem této práce je odpovědět na výzkumnou otázku: **„Jak vypadá život římskokatolického věřícího?“**. Na základě dalších podotázek dále zjistit, jak se tato církev projevuje (vnitřní a vnější projevy) a vytvořit tak profil římskokatolického věřícího v České republice.

Podotázky:

- Co pro respondenty víra znamená?
- Jaké jsou vnější projevy této víry?
- Jaké jsou vnitřní projevy této víry?
- Jsou rozdíly mezi pasivním a aktivním vyznáváním víry?

Metodologie

V této práci byla zvolena kombinace kvantitativních a kvalitativních výzkumných metod.

Jako první byla použita kvantitativní metoda, konkrétně studium dokumentů, na jejichž základě byly zjištěny podstatné a důležité informace o římskokatolické církvi. Studium dokumentů vychází z odborných knih, zabývajících se daným tématem a dalších přínosných zdrojů dostupných na internetu.

Po zjištění všech potřebných informací bylo přistoupeno ke kvalitativní výzkumné metodě, v tomto případě k polostrukturovaným rozhovorům. Na základě zjištěných informací byl připraven seznam otázek, které byly posléze kladeny respondentům a při rozhovoru doplňovány o další otázky, které vyplynuly v průběhu rozhovoru.

Respondenti, v našem případě respondentky, byly vybrány z řad známých a s jednou po druhé byly

provedeny rozhovory. Ty byly s respondentkami vedeny při osobním setkání, která probíhala v poklidném prostředí menších kaváren, kde byl dostatečný klid pro vedení rozhovorů. Se slečnou Alicí, respondentkou číslo 1, byl rozhovor proveden v Praze, s paní Janou, respondentkou číslo 2, rozhovor probíhal v Rudné u Prahy. Slečna Alice je spíše pasivní věřící, oproti tomu paní Jana má spíše aktivní přístup k tomuto náboženství.

V následující tabulce můžeme vidět základní údaje o respondentkách:

Jméno	Věk	Bydliště	Povolání
Alice	23	Praha	studentka
Jana	55	Rudná u Prahy	knihovnice

Literární rešerše

Pro správnější uchopení práce a lepší porozumění tématu jsme si zvolili základní 4 knihy. Všechny tyto knihy jsou odborné publikace z vědecké knihovny. Skladbu knih jsme volili tak, abychom byli jednak schopni zasadit křesťanství do historie a zároveň byli seznámeni se současným postavením křesťanské víry v dnešní západní civilizaci.

Kniha **Dějiny náboženství** slouží nejen jako učebnice studentům, ale také jako informativní zdroj pro širokou veřejnost, která otevírá cestu do světa vědy a umožňuje orientaci v množství nashromážděných vědeckých informací. Tato kniha popisuje náboženství jako fenomén. V našich rozhovorech jsme se toho dotkli, ptali jsme se našich respondentek - co pro ně víra symbolizuje. Jak velké zastoupení má v jejich životě právě víra v náboženství (římskokatolické). Autorka se zde soustředí na křesťanství, které je nedílnou součástí a jedním z pilířů celé evropské civilizace. Začíná počátky křesťanství, které datuje do 1. století n. l. v Palestině, tehdejší provincii Římské říše. Jedna z prvních křesťanských skupin se pravděpodobně formuje v Jeruzalémě. Odtud se pak šířilo do ostatních částí římského impéria. Ideově navazuje na judaismus, proto je nezbytné pro hlubší pochopení problematiky, proniknutí do sociálně politického a duchovního klimatu Palestiny.¹⁾

V knize **Ježíš a mýtus o Kristu** se autor snaží o co nejvyšší možnou míru nepředpojatosti. Historicko-kritickou metodou analyzuje různé textové vrstvy, snaží se upozornit na různé možné interpretace téhož historického materiálu. Autorovi záleží na tom, aby vypíchl, jak samo křesťanství rozumí v různých vyznavačských polohách své zvěsti. Celá práce je prostoupena úsilím o co možná nejvyšší možné zaujetí pro nezaujatost. Naším záměrem bylo získat celostní pohled na tuto problematiku, proto jsme zařadili do naší práce i tohoto autora. Dali jsme si za cíl seznámit se s autorovým nepředpojatým pohledem na věc, a to proto, abychom lépe pochopili základy křesťanské víry pro správnější uchopení celé naší práce a citlivější vedení rozhovorů s našimi respondentkami.²⁾

Kniha **Mezi vírou a racionalitou** je logicky rozdělena na dvě propojené části. První část je spíše teologická a vysvětluje existenciální interpretaci křesťanské víry. Druhá část je spíše filosofická a ukazuje religionistice pohled, popisuje křesťanství jako jev lidských dějin a kultury. Je zde popsán rozdíl mezi religionistikou a teologií. Pozornost je věnována postavě Ježíše z Nazareta, vzniku mýtu o Kristu, různým směrům a proudům raného křesťanství, které se později rozdělilo do tří velkých celků: katolicismu, pravoslaví, protestantismus. Je zde uvedena charakteristika těchto tří velkých proudů křesťanství a jejich diferenciací. Výklad sleduje specifické rysy křesťanské antropologie. Pojednány jsou základní hodnoty křesťanské tradice a etiky. Kniha popisuje náboženství jako lidský jev, zmiňuje pilíře evropanství, jelikož křesťanství výrazně spoluvytvářelo evropskou civilizaci.³⁾

Žádné ze světových náboženství se našemu současníku neprezentuje v takové rozrůzněnosti, jako

křesťanství. Žádné se nepředstavuje s takovým množstvím útvarů náboženského sdružování, navzájem tolik odlišných a soupeřících. Na tento fakt často upozorňuje autor ve své knize **Křesťanstvo**. Rozebírá zde nezdolnou sílu křesťanství, jeho nevyčerpatelnou tvořivost, která podněcuje vznik nových forem. Zamyšlí se také nad tím, zda nemají křesťanské církve na sklonku druhého tisíciletí svých dějin jedinečnou a možná i poslední příležitost ukázat, že lze překonat rozdělující minulost. Text autor uspořádal tak, aby byly zřejmé informace základní a i informace rozvádějící s podrobným rejstříkem. Autor postupuje po časové ose, na které jednotlivé církevní útvary vznikly, ale přihlíží také ke kontinuitě motivů, které k jejich vzniku vedly. Tím je časová osa logicky narušena. Autor je ovšem toho názoru, že tímto způsobem zprostředkovává určitý vhled do vnitřní logiky vývoje křesťanstva. Autor se zde také zabývá výkladem svátostí. Těmi se podrobněji zabýváme v další části práce i v našem rozhovoru.⁴⁾

Vlastní práce

Žádné ze světových náboženství se lidstvu neprezentuje v takové rozrůzněnosti, jako křesťanství. Žádné nemá takové množství útvarů náboženského sdružování, které jsou tak odlišné, že někdy i do krve mezi sebou soupeřili a stále soupeří. Příčinou soupeřivosti je především nezdolná síla křesťanství, jeho nevyčerpatelná tvořivost, která podněcuje vznik stále nových forem. Běžný pohled na vývoj křesťanství říká, že v nejstarších dobách byla křesťanská církev vzorně jednotná a až pozdějším vývojem došlo k diferenciacím a roztržkám. A to právě napomohlo vzniku samostatným a navzájem si konkurujícím církevním útvarům. Tento argument ovšem není zcela přesný, neboť ve skutečnosti bylo křesťanské hnutí od samého počátku diferencované. Souvisí to mimo jiné s misijní expanzí křesťanství, které nezůstalo omezeno na jediný kulturní okruh. Vzniklé místní církve v různých částech středomořského světa se vyvíjely dost samostatně, přispěly k tomu i nestejně osudy, kterými křesťanské obce procházely ve vztahu ke svému okolí.⁵⁾

Římskokatolická církev

Víra

Označení katolická církev se užívá ve dvojím smyslu a to ve smyslu konfesijním pro jeden z řady dílčích církevních útvarů, do kterých se rozpadlo západní křesťanství po reformaci v 16. století. Příslušnost k této církvi má svá pravidla a odlišuje se od příslušnosti k církvi jiné. Jelikož příslušníci této církve žijí ve společenství s biskupem římským a uznávají jeho zvláštní postavení – užívá se také označení „církev římskokatolická“. Římskokatolická víra je chápána jako zcela jedinečná podoba lidské existence, v níž člověk nežije sám ze sebe, ze své dobroty, ani ze své zbožnosti, ale z moci odpuštějící lásky, kterou do svých rukou přijímá jako darovaný zdroj proměny a svobody.⁶⁾

Obě respondentky berou víru jako nedílnou součást jejich života.

Jana: „*Víra pro mne znamená hodně, drží mě nad vodou. Čím jsem starší, tím víc je pro mě důležitá. Bez ní by neměl život pro mě cenu. Víra se projevuje v mém běžném životě, ovlivňuje to, jaká jsem a jak se chovám. Snažím se na vše nahlížet skrze víru. Je to hodně jednoduše řečeno, ale čím jsem starší, tím víc si uvědomuji, jak strašně důležité jsou vztahy mezi lidmi. Jak stárneme, máme větší pochopení například pro staré lidi, pro jejich trápení. Moudřej člověk je proto moudřej, že ví, co je v životě důležité a ne proto, že toho např. hodně nastudoval“*

Alice: „*Víra je pro mě něco, v čem má člověk oporu a pokud je někdo hodně silně věřící a ortodoxní,*

může být pro něj víra i náplní a smyslem života.“

Starší respondentka dále uvádí, že jí víra pomáhá v mnoha životních situacích: „*Víra mi určitě pomohla, a to mnohokrát. Navíc se přihodilo v mém životě tolik zvláštních věcí, které nelze obyčejně nazvat náhodou. Zvlášť když ty věci do sebe nějakým způsobem zapadají, neboť jedna „náhoda“ podmiňuje druhou „náhodu“. Těžké bylo, když mi umřela mamka. Představa, že je člověk jen kus masa a veškerá jeho energie a láska najednou zmizí je pro mě nepřijatelná. Věřím, že její duše je tady mezi námi.*“

Katolická církev není omezena jen na západní křesťanstvo. Patří k ní i ty skupiny východních církví, které uzavřely unii s Římem. Katolická církev je tedy složena ze dvou částí a to z církve západního - latinského obřadu a z církví obřadů východních.⁷⁾

Výraz „katolický“

Výraz „katolický“ s řeckého kath'holú = celkově se vztahem k celku na rozdíl od kata meros = po částech, částečně, není v Novém zákoně vztažen k církvi. Ovšem křesťanští autoři ho začínají v tomto smyslu velmi brzy užívat – poprvé to byl Ingaťios Antiochejský v dopise do Smyrny, datoval se rok kolem 110. V průběhu dějin pojem „katolický“ začal nabývat i jiného významu - prostorového, tedy že církev je „katolická“, protože se rozprostírá na celém světě.⁸⁾

Dějiny

Katolická církev existuje od Koncilu Tridentského – 1545 – 1563. Ten vyvodil důsledky z nové teologické a právní situace, která v západním křesťanstvu vznikla nástupem církví reformačních. Nově se stanovilo učení církve v bodech, které se stalo objektem sporu. Z jeho podnětu se vypracovaly vzorové texty věroučné, bohoslužebné a vzorová edice latinské bible. Tím se vytvořil předpoklad vnitřního zklidnění a nového rozvoje církve. Početní ztráty, které byly způsobené reformací, byly více než vyrovnány energickou misí v zámořských kontinentech. Tím se katolická církev stala právě světovou a rozšířenou demograficky po celém světě. Ovšem je důležité zdůraznit, že až teprve v našem století se víra musí postavit výzvě multikultury. Neklid přineslo do církve osvícenství a vývoj po francouzské revoluci. Myšlenkové proudy a hnutí 19. století narazily v oficiální církvi převážně na odmítavý postoj.⁹⁾

Následně se pořádal první vatikánský koncil 1869 – 1870, který měl přinést reformu církve. Tento koncil by však odložen (oficiálně ukončen až v roce 1960). Druhý vatikánský koncil byl ve vývoji katolické církve velmi významným mezníkem. Papež Jan XXIII. zahájil přípravy v roce 1959 a roku 1962 koncil započal. Dosavadní papež však po zahájení zemřel, ale jeho nástupce Pavel VI. v koncilu nadále pokračoval. Jan XXIII. zadal koncilu zahájit „aggiornamento“ – zdnešnění církve. Cílem bylo otevřít církev dvěma směry a to směrem k ostatním křesťanům, kteří byli na koncil pozváni a také směrem k současnému světu a lidem, kteří v něm žijí a trpí. Výsledky koncilu jsou uschovány v šestnácti schválených textech (ve čtyřech konstitucích – konstituci o posvátné liturgii, věroučné konstituci o církvi, věroučné konstituci o Božím zjevení a pastorální konstituci o církvi v dnešním světě, dále v devíti dekretech o sdělovacích prostředcích a následně ve třech prohlášeních – prohlášení o křesťanské výchově, o vztahu církve k nekřesťanským náboženstvím a o náboženské svobodě). Je také důležité zdůraznit, že historický Ježíš není zakladatelem křesťanské víry, je jejím předpokladem (dvě podoby Ježíše: jednak historická postava a druhá podoba je v raném období křesťanské víry – postavení Ježíše na úroveň boha - pro křesťany je Ježíš symbolem mesiáše a nevnímají ho už jako historickou postavu).¹⁰⁾

Organizace církve

Církev je pro katolíka symbolem organizované, pozemské společnosti a zároveň pro ně značí skutkovou podstatu duchovního charakteru. Tyto dva pohledy se vzájemně propojují. Tento dvojí pohled platí i pro organizační strukturu církve. Fungují zde dva samostatné systémy, které jsou uspořádány hierarchicky:

- Správa prostředků milosti - protestas ordinationis, ta je vyjádřena hierarchií trojího svěcení: biskup - kněz - diakon.
- Moc řízení církve - protestas regiminis, vyjádření hierarchií úřadů

Každý, kdo v církvi vykonává nějaký úřad, musí být (a to bez ohledu na svěcení) k tomu příslušnou instancí vyslán, což se nazývá kanonická mise. Moc svěcení probíhá v několika stupních. Biskup je nositelem nejvyššího svěcení, ani papež nemá jiné svěcení, než biskupské. Diecéze je nejobvyklejší podobou místní církve. Sousedící diecéze a jim na stejné úrovni postavené jiné místní církve se mohou propojit do vyššího útvaru, tomu se pak říká církevní provincie. V jejím čele pak stojí arcibiskup-metropolita. Moc řízení je organizovaná velmi pečlivě shora dolů. Nejvyšším jejím nositelem je Papež. Božím právem získává tuto moc - iure divino. Jelikož moc získává božím právem a není závislé na rozhodnutí církve, jeho rozhodnutí nepodléhá žádnému schválení a není proti němu odvolání. Papež jako biskup má především světící pravomoci, a to nejen ve své římské diecézi, ale v celé církvi. Má také nejvyšší postavení v úřadu učitelském, má postavení nejvyššího zákonodárce a poslední instance soudní. Je představitelem státu Město Vatikán. Kurie jsou soubory úřadů - diskasterií, které jsou papeži k dispozici pro řízení církve. Třídí se na římské kongregace, papežské rady, papežské komise, sekretariáty a soudní dvory. Kongregace jsou kolektivní orgány s přidělenou oblastí problematiky. Členové kongregace jsou kardinálové a biskupové. Předsedou je vždy některý kuriální kardinál.¹¹⁾

Jana: „*Katolíci jsou jednou komunitou, v tom užším slova smyslu tvoří komunitu jednotlivé farnosti. U nás je to farnost v Rudné.*“

Alice: „*Komunita jako taková je církev, ale řekla bych spíš, že všichni křesťané obecně tvoří jednu komunitu a organizaci.*“

Prameny církve

Katolická církev uznává dva prameny zjevené pravdy - kromě písma ještě tradici. To ovšem není zcela úplné tvrzení. Písmo a tradice nejsou dva prameny, ale dvě média, dva průvodci, po kterých spasitelná pravda došla do naší doby. Takto pochopená tradice je svým obsahem především tradice apoštolská. Vše ostatní je předávání a tradování této směřované tradice - tradice církevní. Jedná se přitom především i o interpretaci a aktualizaci apoštolské tradice a také Písma, úkol svěřený církvi, a jmenovitě jejímu učitelskému úřadu - magisteriu. Nositelem magisteria jsou obecně biskupové, nástupci apoštolů, kteří stojí s nimi v nepřetržité poslušnosti a mezi nimi, vybaven nejvyšší autoritou a neomylností ve věcech učení, biskup římské a celé církve. Písmo ve všech svých částech platí v katolické církvi za inspirované, a tedy nemůže obsahovat žádné bludy a přetočené věci, vykladač ovšem musí být velmi pozorný a pečlivý, aby vystihl záměr pisatele, neboť Boží pravda se v Písmu vyjadřuje lidskými prostředky. Rozsah kanónu byl v Tridentu závazně stanoven tak, že obsahuje i starozákonní apokryfy, což jsou překlady bible do národních jazyků. Tyto překlady musí schválit církevní autority a je nutné, aby jejich součástí byly vysvětlující poznámky. Církev se tímto způsobem snaží o to, aby svým synům a dcerám klerikům stejně jako laikům zpřístupnila Písmo a zajistila co největší užitek z jeho četby. Naproti tomu tradice nikdy nebyla a nikdy nebude jednoznačně ohraničena.¹²⁾

Jana: „*Víra je asi v naší rodině tradicí. Rodiče měli svatbu v kostele a věřili vždy. Pravidelně do kostela však začali chodit až v pozdějším věku, s námi dětmi chodili jen na Vánoce nebo příležitostně. Avšak já konkrétně jsem k této víře spolu s tradicí musela ještě „dozrát“. Impulsem pro mne byla návštěva*

komunity bratří v Taize ve Francii v roce 2002.“

Alice: „*Víra je v naší rodině tradicí. Moji prarodiče i rodiče jsou věřící, byla jsem k tomu tedy vedena od mala i já.“*

Vnější projevy

1) Symboly

Mezi vnější projevy víry se řadí v první řadě určité symboly, které jsou charakteristické pro toto náboženství.

Jana: „*Pro mne jsou nejdůležitějšími symboly různé podoby kříže – jeden nosím i na krku, symbol ryby, obraz Panny Marie či symbol nejsvětější trojice.“*

Alice: „*Pro mne je nejdůležitější kříž – je to hlavní symbol křesťanství.“*

Kříž je nejtypičtějším symbolem křesťanství. Původ kříže můžeme spatřovat ve způsobu Kristova umučení. Z jednoduché podoby kříže se odvodilo mnoho řad jeho specifických podob. Například – krucifix nebo papežský kříž a některé podoby se promítly i mimo křesťanství, například Červený kříž. V západní společnosti je kříž často nošen i jako šperk, který nosí i nevěřící.¹³⁾

Obrázek č.1 - Římskokatolický kříž ¹⁴⁾

Obrázek č.2 - Okázalý krucifix ¹⁵⁾

Ryba Ichthys znamená v řečtině – ryba. Jedná se o symbol, který se velmi používal u raných křesťanů. Symbol byl jakýmsi heslem v dobách, kdy byli pronásledováni. Také je někdy ryba uváděna jako „Ježíšova ryba“.¹⁶⁾

Obrázek č.3 - „Ježíšova ryba“¹⁷⁾

Papež je z Boží moci a z rozhodnutí Ducha Svatého viditelnou personou katolické církve. Nosí berlu při bohoslužbě, která je zakončena křížem, neboť nad ním je Ježíš Kristus. Papež nosí bílou kleriku, kterou papežové nosí od doby papeže sv. Pia V.. Tento papež byl totiž dominikán a po své volbě si nechal přestít svůj dominikánský bílý hábit.¹⁸⁾

Obrázek č.4- Papež František¹⁹⁾

2) Kostely a další církevní stavby

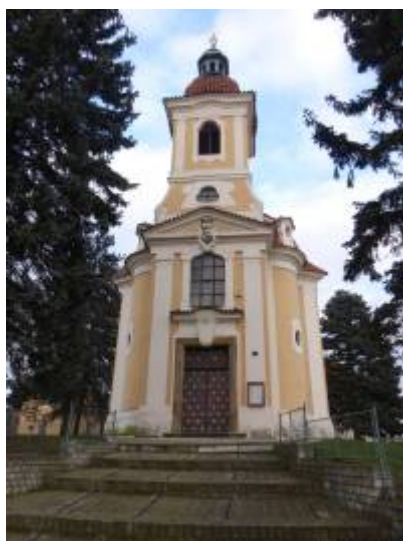
Kostel je nejvýznamnější a nejposvátnější církevní stavbou pro křesťany. Jedná se o místo, kde se věřící modlí. Kostely slouží jak k individuálním modlitbám, tak i k hromadným bohoslužbám. Výzdoba kostela je povětšinou složena ze symbolů, např. obrazů či soch, ale i relikvií, které mají přímou souvislost se životem Svatých. Každý kostel bývá zasvěcený určitému Svatému, někdy i více světcům najednou. V kostele též nalezneme odkazy na život a smrt Ježíše Krista, krucifixy, obrazy a povětšinou i obrazový cyklus Křížová cesta, který zobrazuje poslední chvíle Kristova života. Centrálním místem každého kostela je oltář, kde se dle katolické víry setkává Nebe se Zemí. Dle křesťanů se jedná o posvátné místo a sami věřící v něm vidí Kristovu přítomnost.²⁰⁾

Podle respondentek je duchovní místo důležité. Nenavštěvují ho však stejně často, ale každá podle svých osobních potřeb.

Alice: „Do kostela nechodím pravidelně. Když jedeme za prarodiči na Moravu, chodíme v neděli na mši, stejně tak, když za nimi jezdíme o Velikonocích a Vánocích.“

Jana: „Místo je to důležité, ale není podmínkou k modlitbě. Můžeme se modlit úplně kdekoli. Do kostela chodím jednou týdně, avšak někdy vynechám, když v neděli někde jsme.“

Obrázky č.5,6,7 - Kostel Stětí svatého Jana Křtitele, Rudná (kostel respondentky Jany)²¹⁾

Na našem území se kostely nachází v drtivé většině obcí. Pokud se v obci nenachází, můžeme místo něj nalézt alespoň větší či menší kapli.

Kaple jsou stavby výrazně menší než kostely, ale slouží též k modlitbám. Kaple rozeznáváme dvojího druhu a to uzavřené a otevřené, neboli výklenkové, lidově zvané kapličky. Kaple často vznikaly v místech, kde se údajně stal nějaký zázrak či na vrších kopců nebo u pramenů vodních toků.²²⁾

Mezi další posvátné stavby by se dala zařadit **Boží muka**. To jsou sloupy či pilíře, na jejichž vrších bývají hlavice se stříškou, pod kterou je většinou umístěn svatý obrázek. Někdy je též na vrcholu pouze menší kříž. Mají připomínat sloup, u něhož byl bičován Ježíš Kristus. Mají sloužit k zastavení a krátkému pomodlení.²³⁾

3) Svátky a zvyky

Hromnice se slaví se 2. února. Svátek je označován jako Uvedení Páně do chrámu, nebo dříve také Očišťování Panny Marie. Podle evangelia se jedná o událost, kdy Panna Marie přinesla syna 40. den života do chrámu v Jeruzalémě, aby ho zasvětila jako prvorozeného Bohu. Zde se setkala s prorokyní Annou a spravedlivým Simeonem. Ten při této příležitosti nazval Ježíše „světlem k osvícení národů“.²⁴⁾

Velikonoce jsou asi nejvýznamnějším křesťanským svátkem, oslavujícím vzkříšení Ježíše Krista z mrtvých, poté co byl kolem roku 33 n.l. ukřižován na hoře Golgotě na území dnešního Jeruzaléma. Velikonoce nejsou každý rok slaveny ve stejném datu, pohybují se v závislosti na prvním jarním úplňku na přelomu března a dubna.²⁵⁾

Alice: „Na Velikonoce pečeme beránka, který má prapůvod v náboženské tradici, ale toho dnes pečou všichni, takže se podle mě nedá mluvit o speciální tradici.“

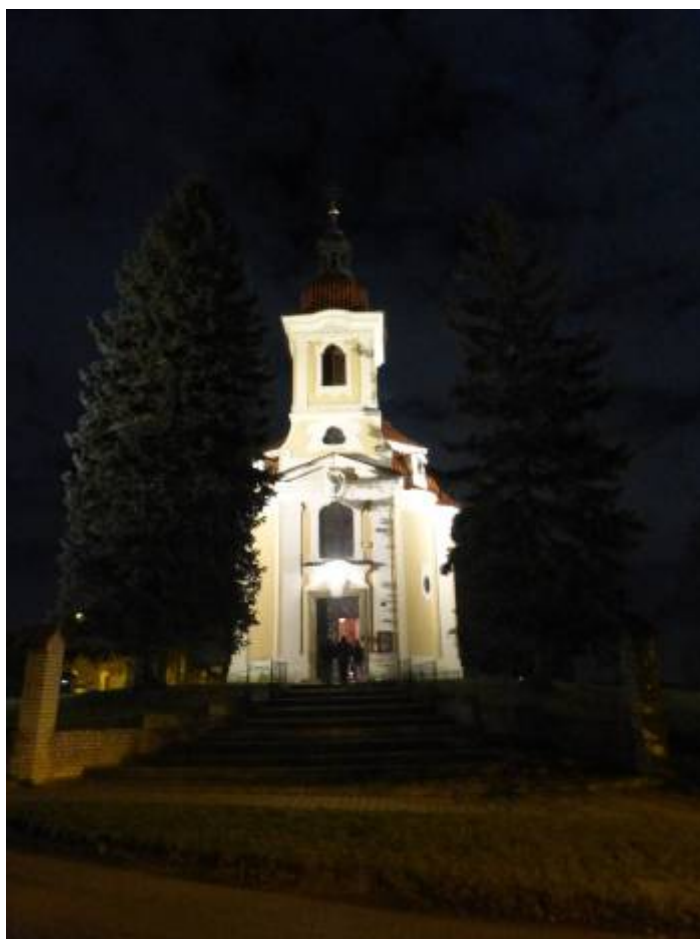
Dušičky nebo-li Památka či Svátek zesnulých je křesťanský svátek, na který se oslavují zemřelí a pozůstalí se za ně modlí a vzpomínají na ně. Tento svátek se slaví 2. listopadu.²⁶⁾

Letnice, které se také nazývají Svatodušní svátky či Seslání Ducha Svatého se slaví 50 dnů po Velikonocích a 10 dnů po Nanebevstoupení Páně. Tento svátek pochází z židovského svátku týdnů.²⁷⁾

Vánoce jsou dalším velmi významným křesťanským svátkem, který oslavuje narození Ježíše Krista. Ježíš se narodil 25. prosince okolo roku 0 n.l. v Betlémě v dnešní Palestině. Vánoce se začínají slavit již v předvečer jeho narození, tedy 24. prosince, a trvají do první neděle nadcházející po 6. lednu. Nejstarší dochované záznamy o slavení Vánoc jsou z Říma zhruba ze 4. století.²⁸⁾

Obě respondentky uvádějí, že na Štědrý den chodí na půlnoční mši. Toto je zavedená tradice a dodržují ji každý rok. Dále dodržují zvyky, které dnes nejsou odrazem pouze katolické církve, ale jsou ustálené mezi většinu obyvatel. Je to například zdobení vánočního stromčku, stavění betlémů, zapalování svíček na adventním věnci či štedrovečerní večeře a s tím spojené i dávání dáreků.

Obrázek č.8 - Půlnoční mše (kostel v Rudné u Prahy)²⁹⁾

Obrázek č.9 - Půlnoční mše (kostel v Rudné u Prahy)³⁰⁾

Vnitřní projevy

1) Katolické svátosti

V katolické církvi se r. 1215 definitivně ustálil počet svátostí na 7. Svátosti jsou činnosti, kterými se účinně prostředkuje Boží milost tomu, kdo je přijímá. Jedná se o projevy vděčné úcty k Bohu a nástroje pro budování církve.

Křest

Je branou věčného života, smývá dědičný hřích a znovuzrození. Nahradit ho může pouze mučednická smrt. Katolická církev křtí nemluvňata i dospělé. Jednou již řádně vykonaný křest se neopakuje, protože symbolizuje nesmazatelnou pečeť. Křestní obřad je veden v duchu polití křtěnce vodou. Při křtění se pronáší formule – ve jméně Otce i Syna i Ducha svatého. Běžně vykonává křest kněz. Pokud je nějaká nenadálá situace nebo případ nouze, může křest provádět i diakon či laik, muž nebo žena, dokonce i nevěřící a heretik, musí ovšem zachovat formu křtu a jeho záměr. Pokud by bylo nějaké podezření, že křest nebyl vykonán řádně, užívá se formule – Jsi-li pokřtěn, tedy tě nekřtím, nejsi-li pokřtěn, tedy tě křtím.³¹⁾

Z výpovědí našich respondentek vyplývá, že jsou obě pokřtěné (avšak ne biřmované), starší respondentka dále uvádí, že nechala pokřtít i své děti.

Biřmování

Svátost biřmování může přijmout každý pokřtěný člověk, který ji dosud nepřijal a který dosáhl věku, kdy už má rozum. Pokud přijímá člověk křest až v dospělosti, bývá někdy zároveň biřmován. Řádným udělovatelem svátosti biřmování je biskup. V nečekaných situacích může dát biskup kněžím dovolení,

aby udělovali biřmování. Pokud je křesťan v nebezpečí smrti, může mu udělit biřmování kněz. Samotný úkon biřmování se provádí pomazáním svčným chrismem, což je směs oleje a vonných pryskyřic. Už ve Starém zákoně proroci pronášeli, že Duch Páně spočine na Mesiáši. A ve chvíli křtu Ježíše v Jordánu se Duch Svatý stal viditelným znamením. Ten, na koho sestupuje, je Božím Synem a Mesiášem. Tato plnost Ducha neměla být jen výsada Mesiáše, ale měla být vylita na celý Boží lid. Ježíš mnohokrát slíbil vylít Ducha a po jeho seslání začali apoštolové hlásat velké Boží skutky. Ti, kdo uvěřili a dali se pokřtít; dostali pak „dar Ducha Svatého“ - od té doby udělují nástupci apoštolů dar Ducha skrze vkládání rukou. Tím je křestní milost dovedena k plnosti a ke křesťanské dospělosti. Katolická tradice právem považuje vkládání rukou za původ svátosti biřmování.³²⁾

Eucharistie

Je v jistém smyslu vrcholem svátostného života katolické církve. Je součástí řádné bohoslužby. Zachovává její platnost a aktualizuje oběť Kristova kříže. Je to tajemství víry, symbolizuje jednotu a pouto lásky. Jedná se o jednu ze základních součástí křesťanského kultu, při kterém se připomíná Poslední večeře Ježíše Krista přijímáním vína a chleba a vzdávají se díky za spasení. Pojmem eucharistie se také označuje tento chléb a víno proměněné v tělo a krev Kristovu.³³⁾

Svátost Smíření

Jedná se o formu osobní zpovědi, při které provinilý člověk dává najevo své sevření nad spáchanými hříchy a vyjadřuje je slovy a následně přichází na řadu formule rozhořšení, kterou vyhláší kněz nebo biskup, který rovněž stanoví, jaké skutky je nutné vykonat pro nápravu.³⁴⁾

Jana: „Samozřejmě chodím k přijímání, ke zpovědi však ne pravidelně.“

Svátost pomazání Nemocných – dříve poslední pomazání

Církev osoby postižené nemocí nebo slabostí či stářím svěruje vzkříšenému Kristu, a to s přímluvnou modlitbou. Rituál spočívá v tom, že kněz recituje příslušná slova a pomaže nemocného člověka olejem na čele a rukou.³⁵⁾

Svátost Svěcení

Patří spolu se svátostmi manželství mezi svátosti stavu. Svátost svěcení uděluje povoláním a náležitě připraveným osobám mužského pohlaví zvláštní milost k vykonání úřadu diakonského, kněžského a biskupského. Podmínkou pro svěcení kněžské je dosažení 25 let a uplynutí půlroční lhůty od svěcení diakonského. Pro svěcení biskupského platí kanonický věk 35 let a alespoň pětiletý interval od svěcení kněžského. Rituál spočívá ve vkládání rukou na ordinovaného společně s modlitbou. Svátost uděluje biskup. Svátost je neopakovatelná.³⁶⁾

Svátost Manželství

Tuto svátost si udělují snoubenci navzájem. Svátost je platná v přítomnosti kněze nebo diakona. Katolická církev odvozuje svátostnou povahu manželství z analogie s důvěrným svazkem Krista s církví. Žádná pozemská instance nemůže rozloučit svátostně uzavřené manželství. Pouze ve výjimečných případech- například při formálním pochybení, je možné prohlásit manželství za neplatné nebo ho rozvázat. Manželství vzniká na základě souhlasného prohlášení obou stran, přítomni jsou svědci. Problém nastává ve smíšeném manželství - tedy katolický křesťan s nepokřtěným nebo pokřtěným jiného vyznání. V prvním případě - kdy pokřtěný vstoupí do svazku s nepokřtěným, nemůžeme mluvit o svátostné povaze manželství. Jen pokud by se později nepokřtěný partner dal pokřtít, můžeme hovořit o nabývání manželství již dříve uzavřené svátostné povahy.³⁷⁾

Obě respondentky udávají, že víra nehraje až tak velkou roli při výběru partnera, ale starší respondentka dodává: „*Pokud si dá člověk takovou podmínku, dost si zúží okruh nápadníků. Spíše hraje roli, jaký je to člověk, jaké má charakterové vlastnosti a morální zásady. Věřící člověk si asi nevezme někoho, o kom ví, že krade v samoobsluze.*“

2) Bohoslužby

Základem bohoslužebného života je řádná Mše. Její pořádek navazuje na dvojčlenné starokřesťanské schéma bohoslužby katechumenů a bohoslužby věřících. Bohoslužba je rozdělena na základní dvě části, a to:

- Část nazývaná jako bohoslužba Slova, je soustředěna k Božímu slovu
- Část tvořící svátostné společenství stolu Páně

Jádrem bohoslužby je vyznání vin. Mimo neděle a svátky se doporučuje slavit bohoslužbu Slova i samostatně. Každá mše má části konstantní, které se neustále opakují a části proměnné, které se buď mění podle liturgického roku, nebo k jednotlivému svátku.³⁸⁾

Respondentka Jana na mši chodí většinou pravidelně a popsala nám, jak probíhá mše u nich v kostele: „*Katolická mše začíná tím, že se litujeme svých hříchů a prosíme o jejich odpuštění. Pak následuje první čtení z bible (někdo z příchozích), pak se zpívá žalm, který zpívá také někdo z příchozích (Tam je hlavní verš a verše ostatní. Ten hlavní se na začátku každé sloky opakuje, ostatní verše zpívá pouze zpěvák). Následuje druhé čtení z Bible (to čte taky někdo z návštěvníků). Pak má pan farář kázání, které začíná krátkým čtením z Nového zákona. Po kázání je Vyznání víry, kdy všichni říkají, že věří v jednoho Boha atd. Potom začíná úkon proměňování hostie na tělo Páně (samozřejmě jsou to všechno symboly, žádné čarování). Pak se modlíme Otčenáš, prosíme za ostatní, podáváme si ruce s ostatními na znamení pokoje. Pak je přijímání, kdy ti, kteří jsou duchovně připraveni, si jdou pro hostii. Mše končí potom, co pan farář všem požehná.*“

3) Posvátné texty

Bible je nejposvátnější kniha křesťanství (a částečně také Judaismu – zde se však jedná pouze o Starý zákon), věřící její části užívají při modlitbách i mších. Je rozdělena do dvou hlavních částí – Starého zákona a Nového zákona. Starý zákon je, jak již název napovídá, starší část Bible. Byla napsána hebrejsky, částečně též aramejsky. Líčí a interpretuje život a skutky proroků. Hovoří o stvoření světa, ale i o židovském národu (proto je někdy též tato část Bible uváděna jako Hebrejská Bible) a jeho zkušenostech s Bohem. Píše se zde o otroctví Izraelitů a jejich vyvedení z Egypta do země zaslíbené – tedy Izraele. Samotný Starý zákon se skládá z celkem čtyř částí - Pět Mojžíšových knih, historických spisů, mudroslovných a prorockých knih (Židé Starý zákon dělí na části tři – Tóru, Proroky a Spisy). Tyto čtyři části se celkem skládají z 39 knih (dle Judaismu je jich pouze 24 z důvodu nerozdělování několika knih do více, tak jak to udělali křesťané). Nový zákon je novější a také kratší část Bible. Napsána byla v řečtině. V Novém zákoně se píše o životě a skutcích Ježíše Krista a počátcích křesťanství samotného. Nový zákon tvoří čtyři části - Evangelia, Skutky apoštolů, Epištoly a Zjevení Janovo. Tyto čtyři části tvoří v součtu 27 knih.³⁹⁾

Jana: „*Bible je neutuchajícím zdrojem poučení a může se číst pořád dokola, vždy tam člověk najde něco nového.*“

Alice: „*Jako malá jsem Bibli přečetla, ale strašně dlouho jsem ji už v ruce neměla.*“

Modlitba je prostředek komunikace s Bohem. Znamená to, že je člověk v důvěrném rozhovoru s Bohem. Tento rozhovor by měl být upřímný, plný důvěry, lásky a naděje. Modlitba nejsou pouhá slova,

ale musí vycházet ze srdce. To, co se v modlitbách říká, bychom měli pochopit a respektovat. V každé modlitbě se děkuje Bohu, protože jeho štědrost je nekonečná a bez něj člověk není ničím.⁴⁰⁾

Jana: „Snažím se modlit denně i mimo kostel. Samozřejmě když jsem v kostele, tak taky.“

Alice: „Modlím se většinou, když jsem v kostele, a to při návštěvě prarodičů na Moravě. V Praze do kostela často nechodím. Ale někdy, v těžších či nerozhodných situacích se v duchu modlím a prosím o radu či pomoc.“

Jednou z nejznámějších modliteb je například **Otče náš**:

Otče náš, jenž jsi na nebesích,
posvěť se jméno tvé.
Přijď království tvé.

Buď vůle tvá jako v nebi, tak i na zemi.
Chléb náš vezdejší dej nám dnes.

A odpusť nám naše viny,
jako i my odpouštíme našim viníkům.
A neuveď nás v pokušení,
ale zbav nás od zlého.
Amen.⁴¹⁾

Dalším důležitým textem je **Desatero přikázání**, kterým by se měl řídit každý správný katolík:

1. V jednoho Boha věřití budeš.
2. Nevezmeš jména Božího nadarmo.
3. Pomni, abys den sváteční světil.
4. Cti otce svého i matku svou, abys dlouho živ byl a dobře se ti vedlo na zemi.
5. Nezabiješ.
6. Nesesmilníš.
7. Nepokradeš.
8. Nepromluvíš křivého svědectví proti bližnímu svému.
9. Nepožádáš manželky bližního svého.
10. Aniž požádáš statku jeho.⁴²⁾

Závěr

Cílem této práce bylo na základě výzkumné otázky a podotázek vytvořit profil dnešního věřícího římskokatolické církve. K tomu byly použity dvě hlavní výzkumné metody a to metoda kvantitativní a metoda kvalitativní. Metodou kvantitativní byly zkoumány sekundární zdroje, především knihy zabývající se danou tematikou a také další materiály dostupné na webu. Metodou kvalitativní byly provedeny dva polostrukturované rozhovory se dvěma respondentkami. První respondentkou byla slečna Alice, zastupující mladší generaci a věřící spíše pasivní a dále paní Jana, zástupkyně starší generace, která je plně aktivní a praktikující křesťankou. Z rozhovorů vyplynuly patrné rozdíly v přístupu k víře mezi mladší (pasivní) a starší (aktivní) generací.

Jak již bylo zmíněno výše, na základě výzkumu a rozhovorů jsme se snažili popsat život římskokatolického věřícího v České republice a tím zodpovědět výzkumnou otázku „Jak vypadá život římskokatolického věřícího?“ a další podotázky. Obě respondentky berou víru jako součást svého

života, přestože obě přistupují k víře trochu odlišným způsobem. Pro obě dvě je víra oporou, respondentka Jana si bez ní neumí život představit a víra ji drží nad vodou v těžkých životních situacích. Taktéž říká, že víra je její život a čím je starší, tím více průběh jejího života ovlivňuje.

Římskokatolická církev má různé formy svých projevů. Mezi vnější projevy řadíme v první řadě symboly, jako jsou například kříže, obrázky světců, Panny Marie apod. Respondentka Jana bere jako nejdůležitější symbol tohoto náboženství kříž, sama jeden nosí na krku. Pro Alici je kříž taktéž nejdůležitějším symbolem, jakožto hlavní symbol křesťanství. K dalším vnějším projevům patří církevní stavby. Nejdůležitější z nich je kostel, kam obě respondentky chodí. Liší se však pravidelnost jejich návštěv. Jana chodí do kostela pravidelně každou neděli, vynechá jen výjimečně. Oproti tomu Alice kostel nenavštěvuje pravidelně, chodí do něj většinou při návštěvě prarodičů na Moravě. Mezi vnější projevy náboženství řadíme dále různé svátky a zvyky. V křesťanské tradici jsou velmi důležité Velikonoce a Vánoce, které obě respondentky slaví. Alice pravidelně jezdí slavit tyto svátky na Moravu za svými příbuznými, kteří jsou hluboce věřící. Toto náboženství se však neprojevuje pouze navenek, ale i uvnitř každého jedince. Jedním z vnitřních projevů je dodržování sedmi svátostí, mezi jež patří např. křest, biřmování, svátost manželství či svátost smíření. Z odpovědí obou respondentek vyplynulo, že jsou pokřtěné, biřmované však ne. Paní Jana uvádí, že nechala pokřtít i své děti, čímž dokazuje, jak je pro ni víra důležitá. Co se týče manželství a s ním spojeným výběrem partnera, Alice uvádí, že víra nemá vliv na výběr jejího partnera. Jana uvádí totéž, avšak dodává, že je spíše důležitější charakter a morální zásady daného člověka než to, zda je či není věřící. Jana dále chodí ke zpovědi, nikoliv však pravidelně.

Z výzkumu vyplynuly i patrné rozdíly mezi aktivním a pasivním vyznáváním víry, které můžeme spatřovat v rozdílných přístupech obou respondentek. Mladší z nich, Alice, k víře přistupuje sice chladněji, nedá se však říci, že by na ni zanevřela. Při důležitých církevních svátcích, jakými jsou Velikonoce či Vánoce chodí do kostela, v nerozhodných okamžicích se modlí. Tyto úkony však neprovádí každý den, stejně tak jako návštěvy kostela. Oproti tomu aktivní přístup paní Jany zahrnuje každodenní modlitby, pravidelné návštěvy kostela a víra je pro ni neodmyslitelnou součástí a smyslem života a bez ní si svůj život zkrátka nedovede představit.

Závěrem lze říci, že život římskokatolického věřícího závisí nejenom na tradicích a ustálených pravidlech, která toto náboženství má, ale především na věřícím samotném a jeho přístupu, který k víře zaujímá. Aktivní věřící vírou žije a je pro něj velkou oporou a smyslem života, u méně aktivního až pasivního věřícího intenzita prožitku spojeného s vírou klesá a není již hlavním smyslem jeho života, přesto je i pro něj oporou.

Seznam použitých zdrojů

Knižní zdroje:

- DEMJANČUKOVÁ D., Dějiny náboženství. Dobrá Voda: Aleš Čeněk s.r.o., 2003. ISBN 80-86473-43-0.
- FILIPI P., Křesťanstvo. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1996. ISBN 80-85959-10-0.
- FUNDA O.A. Ježíš a mýtus o Kristu. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1276-8.
- FUNDA O.A. Mezi vírou a racionalitou. Praha: L.Marek, 2002. ISBN 80-86263-39-8.
- ALEXANDER, Pat. Průvodce biblí. Praha : Česká biblická společnost, 2009. ISBN 978-80-87287-13-2.
- MRAZÍK, Dalibor. Drobná církevní architektura ve kulturní tradici vybraného regionu. Praha,

2014. Bakalářská práce. ČZU. Provozně ekonomická fakulta. Katedra humanitních věd.

Internetové zdroje

- Znaky, hodnosti a titulatura duchovních hodnostářů v katolické (západní) církvi . Církevní historie – katolická . [online]. 11.12.2015 [cit. 2015-12-11]. Dostupné z: <http://www.cirkevnihistorie.estranky.cz/clanky/znaky-a-tituly-katolickych-duchovnich.html>
- Petr Šabaka. Co v kostelích je?. vira.cz: Víra na internetu. [online]. 2005 [cit. 2015-12-29]. Dostupné z: <http://www.vira.cz/Texty/Knihovna/Co-v-kostelich-je.html>
- ŘÍMSKOKATOLICKÁ FARNOST RAKOVNÍK. Hromnice [online]. Webnode.cz, 2015. [cit. 2015-12-12]. Dostupné z [www: <http://rkfrakovnik.webnode.cz/rimskokatolicka-cirkev/krestanske-svatky-/hromnice/>](http://rkfrakovnik.webnode.cz/rimskokatolicka-cirkev/krestanske-svatky-/hromnice/)
- ŘÍMSKOKATOLICKÁ FARNOST RAKOVNÍK. Velikonoce [online]. Webnode.cz, 2015. [cit. 2015-12-12]. Dostupné z [www: <http://rkfrakovnik.webnode.cz/rimskokatolicka-cirkev/krestanske-svatky-/velikonoce/>](http://rkfrakovnik.webnode.cz/rimskokatolicka-cirkev/krestanske-svatky-/velikonoce/)
- ČESKÉ TRADICE. Dušičky [online]. Sun-shop.cz, 2015. [cit. 2015-12-13]. Dostupné z [www: <http://www.ceske-tradice.cz/tradice/podzim/dusicky/tradice-dusicek>](http://www.ceske-tradice.cz/tradice/podzim/dusicky/tradice-dusicek)
- ŘÍMSKOKATOLICKÁ FARNOST RAKOVNÍK. Letnice [online]. Webnode.cz, 2015. [cit. 2015-12-12]. Dostupné z [www: <http://rkfrakovnik.webnode.cz/rimskokatolicka-cirkev/krestanske-svatky-/letnice/>](http://rkfrakovnik.webnode.cz/rimskokatolicka-cirkev/krestanske-svatky-/letnice/)
- ŘÍMSKOKATOLICKÁ FARNOST RAKOVNÍK. Vánoce [online]. Webnode.cz, 2015. [cit. 2015-12-12]. Dostupné z [www: <http://rkfrakovnik.webnode.cz/rimskokatolicka-cirkev/krestanske-svatky-/vanoce/>](http://rkfrakovnik.webnode.cz/rimskokatolicka-cirkev/krestanske-svatky-/vanoce/)
- Biřmování . Římskokatolická farnost. [online]. 10.12.2015 [cit. 2015-12-10]. Dostupné z: <http://www.farnost.katolik.cz/banov/bir.htm>
- O modlitbě [online]. Modlitba.cz, 2015. [cit. 2015-12-10]. Dostupné z [www: <http://www.modlitba.cz/>](http://www.modlitba.cz/)
- WIKIPEDIA. Křesťanské symboly [online]. mediawiki.org 2015. [cit. 2015-12-12]. Dostupné z [www: \[https://cs.wikipedia.org/wiki/K%C5%99es%C5%A5ansk%C3%A9_symboly\]\(https://cs.wikipedia.org/wiki/K%C5%99es%C5%A5ansk%C3%A9_symboly\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/K%C5%99es%C5%A5ansk%C3%A9_symboly)
- KŘESŤANSTVÍ. Desatero božích přikázání [online]. navrcholu.cz 2015. [cit. 2015-12-12]. Dostupné z [www: <http://christianity.cz/desatero.html>](http://christianity.cz/desatero.html)
- WIKIPEDIA. Itchys [online]. mediawiki.org 2015. [cit. 2015-12-12]. Dostupné z [www: <https://en.wikipedia.org/wiki/Ichthys>](https://en.wikipedia.org/wiki/Ichthys)
- ŘÍMSKOKATOLICKÁ FARNOST SLUŠOVICE. Znamení kříže [online]. tomsu.net 2015. [cit. 2015-12-12]. Dostupné z [www: <http://www.farnostslusovice.cz/modlitby/znameni-krize/>](http://www.farnostslusovice.cz/modlitby/znameni-krize/)
- PASTORE. Otče náš – text modlitby Páně [online]. netservis.cz 2015. [cit. 2015-12-12]. Dostupné z [www: <http://www.pastorace.cz/Tematicke-texty/Otce-nas-modlitba-Pane.html>](http://www.pastorace.cz/Tematicke-texty/Otce-nas-modlitba-Pane.html)

Počet shlédnutí: 180

¹⁾
DEMĚJANČUKOVÁ D., Dějiny náboženství. Dobrá Voda: Aleš Čeněk s.r.o., 2003. ISBN 80-86473-43-0.

²⁾
FUNDA O.A. Ježíš a mýtus o Kristu. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1276-8.

³⁾
FUNDA O.A. Mezi vírou a racionalitou. Praha: L.Marek, 2002. ISBN 80-86263-39-8.

⁴⁾
FILIPI P., Křesťanstvo. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1996. ISBN 80-85959-10-0.

⁵⁾
Filipi P., Křesťanstvo, Brno: CDK 1996. s. 11-13

⁶⁾

Funda. O., Mezi vírou a racionalitou. Brno: 2002. s. 153-209

7)

Filipi P., Křesťanstvo, Brno: CDK 1996. s. 59-61

8)

Filipi P., Křesťanstvo, Brno: CDK 1996. s. 59

9)

Filipi P., Křesťanstvo, Brno: CDK 1996. s. 60-62

10)

Funda O., Ježíš a mýtus o Kristu. Karolinum 2007. s. 18

11)

Filipi P., Křesťanstvo, Brno: CDK 1996. s. 59-66

12)

Filipi P., Křesťanstvo, Brno: CDK 1996. s. 73-76

13)

Demjančuková. D., Dějiny náboženství, Čeněk s.r.o. 2003. s. 31-33

14)

https://cs.wikipedia.org/wiki/K%C5%99es%C5%A5ansk%C3%A9_symboly

15)

<http://www.farnostslusovice.cz/modlitby/znamení-krize/>

16)

Funda O., Ježíš a mýtus o Kristu. Karolinum 2007. s. 57-85

17)

<https://en.wikipedia.org/wiki/Ichthys>

18)

Znaky, hodnosti a titulatura duchovních hodnostářů v katolické (západní) církvi . Církevní historie – katolická . [online]. 11.12.2015 [cit. 2015-12-11]. Dostupné z:

<http://www.cirkevnihistorie.estranky.cz/clanky/znaky-a-tituly-katolickych-duchovnich.html>

19)

<http://www.cirkevnihistorie.estranky.cz/clanky/znaky-a-tituly-katolickych-duchovnich.html>

20)

Petr Šabaka. Co v kostelích je?. vira.cz: Víra na internetu. [online]. 2005 [cit. 2015-12-29]. Dostupné z:

<http://www.vira.cz/Texty/Knihovna/Co-v-kostelich-je.html>

21) 29) 30)

Vlastní zpracování

22) 23)

MRAZÍK, Dalibor. Drobná církevní architektura ve kulturní tradici vybraného regionu. Praha, 2014. Bakalářská práce. ČZU. Provozně ekonomická fakulta. Katedra humanitních věd.

24)

ŘÍMSKOKATOLICKÁ FARNOST RAKOVNÍK. Hromnice [online]. Webnode.cz, 2015. [cit. 2015-12-12].

Dostupné z www:<http://rkfrakovnik.webnode.cz/rimskokatolicka-cirkev/krestanske-svatky-/hromnice/>

25)

ŘÍMSKOKATOLICKÁ FARNOST RAKOVNÍK. Velikonoce [online]. Webnode.cz, 2015. [cit. 2015-12-12].

Dostupné z www:<http://rkfrakovnik.webnode.cz/rimskokatolicka-cirkev/krestanske-svatky-/velikonoce/>

26)

ČESKÉ TRADICE. Dušičky [online]. Sun-shop.cz, 2015. [cit. 2015-12-13]. Dostupné z www:

<http://www.ceske-tradice.cz/tradice/podzim/dusicky/tradice-dusicek>

27)

ŘÍMSKOKATOLICKÁ FARNOST RAKOVNÍK. Letnice [online]. Webnode.cz, 2015. [cit. 2015-12-12].

Dostupné z www:<http://rkfrakovnik.webnode.cz/rimskokatolicka-cirkev/krestanske-svatky-/letnice/>

28)

ŘÍMSKOKATOLICKÁ FARNOST RAKOVNÍK. Vánoce [online]. Webnode.cz, 2015. [cit. 2015-12-12].

Dostupné z www:<http://rkfrakovnik.webnode.cz/rimskokatolicka-cirkev/krestanske-svatky-/vanoce/>

31) 33) 34) 35) 36) 37)

Filipi P., Křesťanstvo, Brno: CDK 1996. s. 82-89.

³²⁾

Biřmování . Římskokatolická farnos. [online]. 10.12.2015 [cit. 2015-12-10]. Dostupné z:

<http://www.farnost.katolik.cz/banov/bir.htm>

³⁸⁾

Filipi P., Křesťanstvo, Brno: CDK 1996. s. 32-34

³⁹⁾

ALEXANDER, Pat. Průvodce biblí. Praha : Česká biblická společnost, 2009. ISBN 978-80-87287-13-2.

⁴⁰⁾

O modlitbě [online]. Modlitba.cz, 2015. [cit. 2015-12-10]. Dostupné z www: <http://www.modlitba.cz/>

⁴¹⁾

<http://www.pastorace.cz/Tematicke-texty/Otce-nas-modlitba-Pane.html>

⁴²⁾

<http://christianity.cz/desatero.html>

From:

<https://www.hks.re/wiki/> - **Hospodářská a kulturní studia (HKS)**

Permanent link:

https://www.hks.re/wiki/zs2015:profil_vericiho_-_rimskokatolicka_cirkev

Last update: **29/05/2024 19:41**

